

Напояване на лозата

Автор(и): Институт по лозарство и винарство – Плевен

Дата: 26.06.2024 Брой: 6/2024

Необходимостта от напояване при отглеждането на лозовата култура в България се обуславя от количественото и времево несъответствие между нуждите на растенията от вода и наличието ѝ в почвата.

Водният недостиг потиска растежа на лозите, а узряването на гроздето може да бъде забавено или затормозено. В по-голяма степен е повлиян вегетативният растеж, отколкото добивът. От друга страна изобилието от вода стимулира ненужен вегетативен растеж, който води до сгъстяване на листната маса, високо водно съдържание на зърната, сбити гроздове вследствие увеличения размер на зърната, лошо огряване на гроздовете поради засенчването им и развитие на болести.

Когато се разглежда проблемът с осигуряването на оптимален воден режим на лозовите насаждения, трябва да се има предвид, че, за разлика от много овощни култури, вегетативният растеж на лозите предшества цъфтежа и нарастването на плодовете като степента на застъпване между тези фенофази варира при отделните сортове.

Поливният режим на лозовите насаждения зависи от силата на растежа на лозите и от фазите им на развитие по време на вегетационния период, т.н. фенофази. Растенията започват да потребяват вода с разпукването на пъпките и нуждите им непрекъснато нарастват с развитието на листата и леторастите. Към средата на юни лозите вече са напълно развити и водопотреблението достига своя максимум през втората половина на юни, юли и август.

*Според променящите се нужди на лозите по отношение на водата през вегетационния период, поливният режим обикновено е организиран в **четири** основни етапа.*

Първият етап обхваща времето след разпукването на пъпките до края на цъфтежа. Поради недостатъчното развитие на лозите през този период, водопотреблението на насаждението е ниско. Нерядко водният запас и валежите са достатъчни за задоволяване нуждите на растенията. Недостигът на вода обаче може да доведе до неедновременно разпукване на пъпките, слаб растеж на леторастите и по-малко цветове. Водният дефицит по време на цъфтежа се свързва със слаба жизненост на полена и плодника и следователно – с по-слабо залагане на зърна, което може да понижи добива до 50 %; едрината на заложените зърна също е повлияна отрицателно. Потиснатият растеж в следствие на евентуално засушаване през този етап може да се отрази в недостатъчна листна площ, съответно недостатъчен капацитет за синтез на фотоасимилати, необходими за растежа и изхранването на плодовете през следващите фенофази. Добивът през следващата година също може да бъде повлиян отрицателно, доколкото залагането на съцветията във възли 1-4 започва приблизително две седмици преди пълния цъфтеж и продължава около две седмици. Счита се, че водният недостиг в този момент снижава по-скоро броя на съцветията върху един летораст, отколкото броя на цветовете в едно съцветие, които се развиват по-късно.

Вторият етап започва след цъфтежа и продължава до началото на узряването на плодовете. Началото на етапа съвпада с първата фаза от развитието на зърната. Това е периодът на делене на клетките в зърната и последващото им начално нарастване, през който задоволяването на нуждите от вода е от изключително значение за количеството и качеството на добива. През тази фаза зърната са силно чувствителни към воден стрес, в резултат на което остават дребни при евентуален воден недостиг. Това издребняване на зърната не може да бъде компенсирано с оптимизиране на водния режим през следващите фенофази, а загубите на добив достигат 40 %. Краят на етапа съвпада с втората фаза от развитието на зърната, през която нарастването им забележимо се забавя и едрината им не се повлиява съществено от водния недостиг. Растежът на леторастите обаче продължава и евентуален воден стрес би имал ограничаващо въздействие в това отношение.

Третият етап продължава от началото на узряването на плодовете до беритбата. Като правило лозите не са така чувствителни към воден стрес през този период. Растежът е почти затихнал и трудно може да бъде повлиян от по-ниския воден статус на растенията. Засушаване в началото на периода обаче може да причини окапване на долните листа и оголване на гроздовете с последващи слънчеви пригори по зърната. Евентуален воден недостиг в този момент не се отразява съществено върху едрината на зърната и съответно върху количеството и качеството на добива, въпреки че този етап съвпада с третата фаза от развитието на зърната, когато те възобновяват бързото си нарастване, достигат максимална едрина и узряват. Високи нива на водния стрес обаче предизвикват изсъхване по върховете на леторастите като последваща по-висока поливна норма или по-голям валеж могат да стимулират растеж на страничните леторасти. Растежът на страничните леторасти в този момент отклонява фотоасимилати, пречи на развитието на плодовете и забавя узряването им.

Четвъртият етап започва след беритбата и завършва с окапването на листата. През този период водопотреблението на лозовото насаждение постепенно намалява. Поливният режим трябва да поддържа физиологичните процеси в растенията без да предизвиква вторичен растеж. Слаб до умерен воден стрес потиска силния растеж на някои сортове и способства за узряването на леторастите. По-силен воден недостиг може да потисне растежа на корените с последващо намалено извличане на минерални хранителни вещества от почвата и потенциален недостиг на микроелементи през следващата пролет. Това може да се отрази в преждевременно или забавено разпукване на пъпките, забавяне на растежа и дори пропадане на младите леторасти. В края на октомври и началото на ноември, когато ниските температури възпрепятстват вторичния растеж, поливните норми могат да бъдат завишени с оглед възстановяване на водния запас в активния почвен обем.